

Co-funded by the
European Union

Το θέατρο ως εργαλείο Δημιουργικότητας και Συμπερίληψης στην

Ευρωπαϊκή Ακαδημία Εκπαιδευτικών

«Θέατρο & Συμπεριληπτική εκπαίδευση»

Αθήνα, 21-23 Μαρτίου 2025

Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση

Ιφιγένεια Γεωργιάδου, Διευθύντρια του Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού

Κυριακή Περτσινίδου, Συντονίστρια Σχολικών Προγραμμάτων και Δικτύων στη ΔΔΕ

Ανατολικής Αττικής

Παγκόσμιες προκλήσεις

νέες τεχνολογίες

κυριαρχία μέσων ενημέρωσης

περιβαλλοντικά ζητήματα

κυβερνήσεις που περικόπτουν χωρίς
δεύτερη σκέψη ατομικά και πολιτικά
δικαιώματα

αύξηση εξοπλισμών αντί για
χρήματα στην παιδεία

οι δημιουργικές μέθοδοι διδασκαλίας

ενισχύουν την ενσυναίσθηση
χτίζουν την αυτοπεποίθηση
δημιουργούν κοινότητα
βοηθούν στην αυτοέκφραση
αναπτύσσουν την κοινωνική σκέψη,
προσανατολισμένη στον κοινωνικό
χαρακτήρα των προβλημάτων

επιτρέπουν στους μαθητές να
συμμετέχουν σε εργασίες και
δραστηριότητες που βρίσκονται εκτός
των κυρίαρχων τρόπων διδασκαλίας και
μετάδοσης γνώσεων

επιτρέπουν περισσότερη ελευθερία και
διαφορετικούς τρόπους
προβληματισμού

βασίζονται στην επεξεργασία μιας
ποικιλίας ανθρώπινων εμπειριών

προσφέρουν έναν χώρο όπου
αναδεικνύεται η σημαντική
συνεισφορά των μαθητών με
χαμηλότερες ακαδημαϊκές επιδόσεις

το θέατρο στη διδασκαλία

Το **Εκπαιδευτικό Δράμα**, του οποίου τις βάσεις γνωρίζουμε όλοι και τις εφαρμογές του έχουμε δει και βιώσει στις σχολικές τάξεις

αξιοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου Diverse (<https://diverse-education.eu/>)

όπου

ανέδειξε τις διάφορες διαστάσεις των κοινωνικών ζητημάτων

Η πρωτότυπη **Μεθοδολογία EAR** (<https://ear-citizen.eu/>), η οποία αξιοποιεί

τη Διαλεκτική Μέθοδο του Σωκράτη και το Θέατρο Φόρουμ,

το Θέατρο Ντοκουμέντο

και άλλες μορφές θεάτρου

αναπτύξει την κριτική ικανότητα για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων

η μεθοδολογία EAR

Δημιουργοί

Αναστασία Μπαλάσκα, πρόεδρος της ACTION SYNERGY, ενός οργανισμού ο οποίος σχεδιάζει και υλοποιεί ερευνητικά ευρωπαϊκά προγράμματα για την εκπαίδευση, και

Ιφιγένεια Γεωργιάδου, Διευθύντρια του Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού, οργανισμού κατάρτισης εκπαιδευτικών σε θέματα διδασκαλίας γλωσσών και σε άλλα αντικείμενα.

Η μεθοδολογία αυτή εφαρμόστηκε σε μια σειρά σχολείων αλλά και Παιδαγωγικών Σχολών των Πανεπιστημίων

Σε Ελλάδα, Ιταλία, Πορτογαλία, Ισπανία, Αγγλία

Υιοθετήθηκε τώρα από την **Ευρωπαϊκή Ακαδημία Εκπαιδευτικών για τη Δημιουργική και Συμπεριληπτική Μάθηση**

Ήδη άρχισαν να την εφαρμόζουν και στις χώρες Νορβηγία, Ισλανδία, Ουγγαρία, Βουλγαρία, Βέλγιο

η σωκρατική διαλεκτική μέθοδος

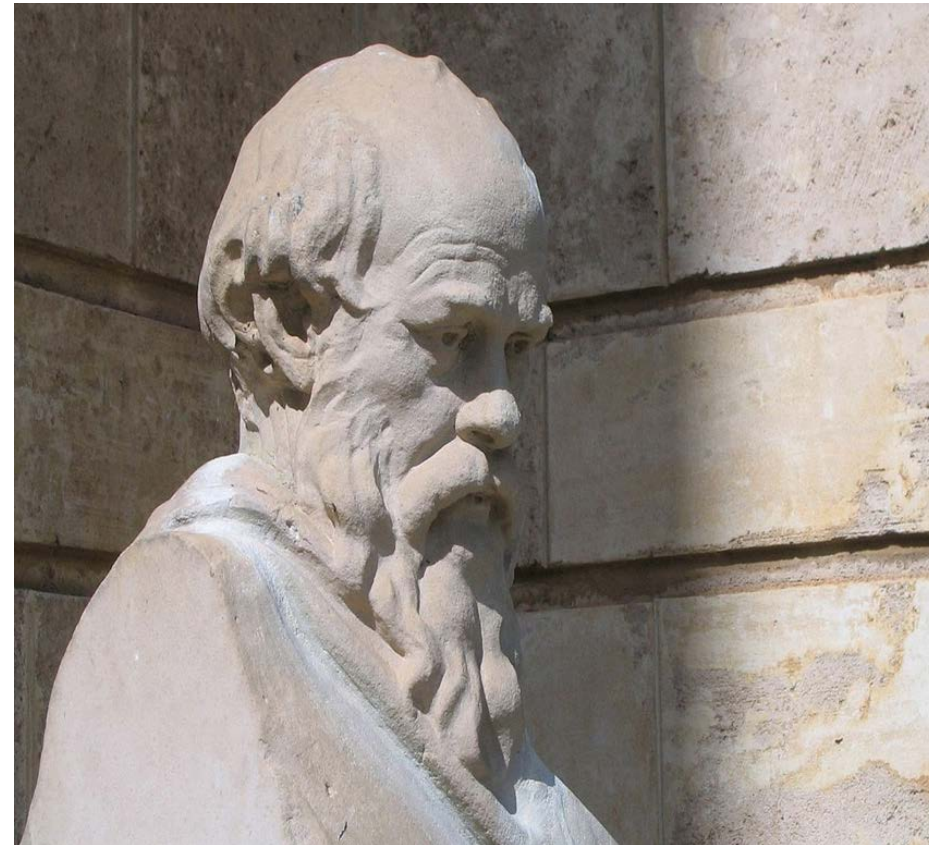
μια συζήτηση μεταξύ δύο ή περισσότερων ανθρώπων που έχουν διαφορετικές απόψεις για ένα θέμα

επιθυμούν να αποδείξουν την αλήθεια με αιτιολογημένα επιχειρήματα

Βασίζεται σε μια μορφή διερεύνησης και συζήτησης μεταξύ ατόμων

με βάση την υποβολή και την απάντηση ερωτήσεων για την ενδυνάμωση της κριτικής σκέψης

Ο διάλογος βασίζεται στην **παρρησία** (παρρησία<παν +ρήμα : λέω, εκφράζω τα πάντα, μιλώ για τα πάντα), δηλαδή την ελεύθερη έκφραση γνώμης, το θάρρος και την καθαρή έκφραση της σκέψης

τι ΔΕΝ είναι διαλεκτική

Δεν είναι Ρητορική

Η Ρητορική χαρακτηρίζεται από μονόλογο,
το άτομο δεν εκφράζει τις πεποιθήσεις του και την
αλήθεια του

όσα λέει δεν συνάδουν απαραίτητα με την
πραγματική άποψή του

απευθύνεται κυρίως σε κοινό

με το θέμα το οποίο πραγματεύεται κανείς να
αποτελεί απλώς την αφορμή για να πειστεί το
κοινό

Η ρητορική χρησιμοποιεί και τεχνικές εξαπάτησης
(ψέμα, κολακεία, συναισθηματική εξάρτηση,
ρητορικές μορφές)

«Προσφέρει πίστη χωρίς γνώση και δεν διδάσκει
για το σωστό και το λάθος»

τι δεν είναι διαλεκτική

Δεν είναι Debate (λογομαχία)

προβάλλονται αντιτιθέμενα επιχειρήματα για να επιχειρηματολογήσουν οι ομιλητές και να στηρίξουν τις αντίθετες απόψεις τους

σε δημόσιες συνεδριάσεις, ακαδημαϊκά ιδρύματα, νομοθετικές συνελεύσεις, στην τηλεόραση.

συχνά με συντονιστή και ακροατήριο

Η λογική συνέπεια, η ακρίβεια των πραγματικών περιστατικών μπορούν να θυσιαστούν

υποκειμενικά στοιχεία και κάποιος βαθμός συναισθηματικής απήχησης

έχουμε νικητή και νικημένο

τι δεν είναι διαλεκτική

Δεν είναι μια διδακτική μέθοδος

όπου η μια πλευρά της συνομιλίας, η οποία γνωρίζει, διδάσκει την άλλη, η οποία δεν γνωρίζει, ακολουθώντας μια συνεπή επιστημονική προσέγγιση ή

μια εκπαιδευτική τεχνική για την παρουσίαση πληροφοριών στους μαθητές

Δεν είναι ούτε και ανοιχτή/βιωματική μάθηση, στην οποία οι άνθρωποι μπορούν να μάθουν μόνοι τους, με μη δομημένο τρόπο, για θέματα του ενδιαφέροντός τους.

διαλεκτική...

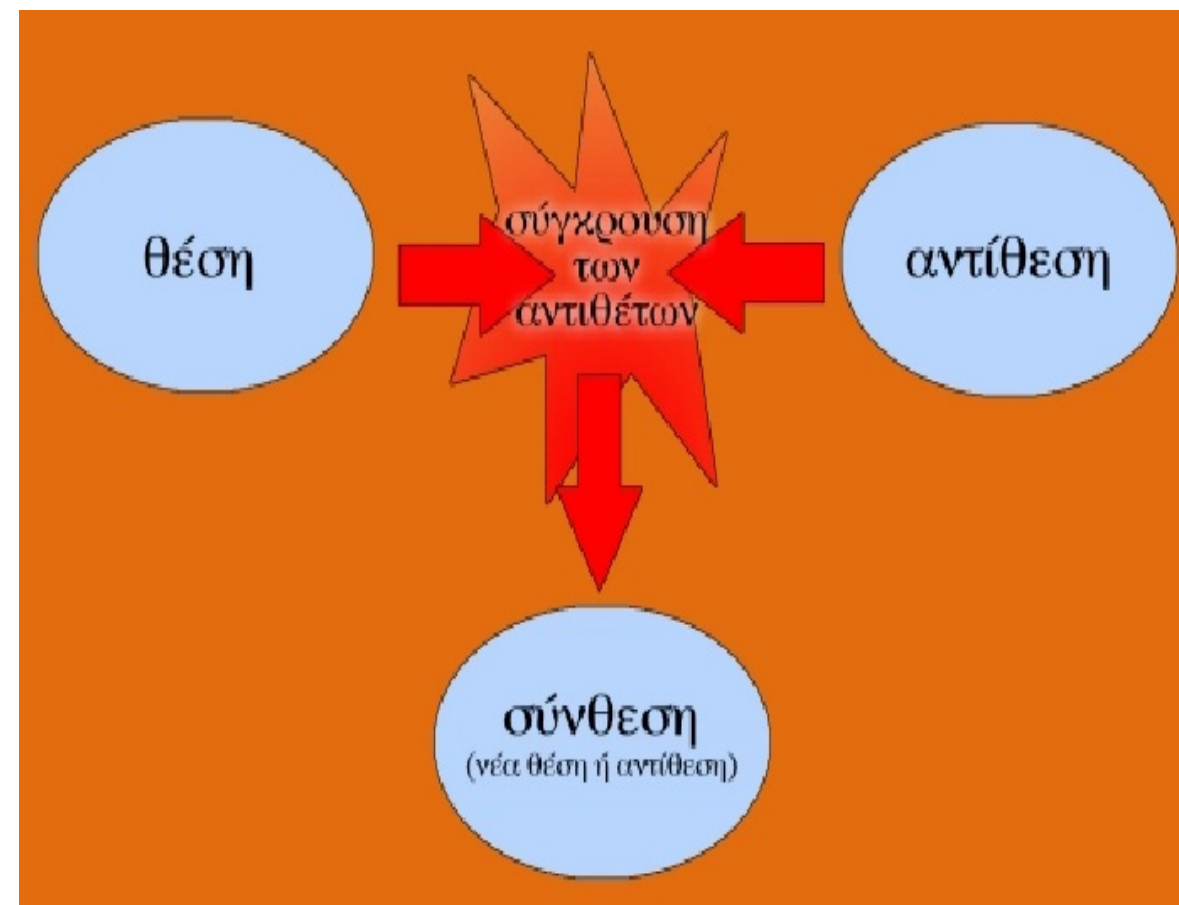
Η Διαλεκτική είναι τρόπος σκέψης όπου θέτουμε μία παραδοχή (τη **Θέση**), στη συνέχεια την ανατρέπουμε (**Αντίθεση**), για να καταλήξουμε σε μία άποψη που φαίνεται πιο στέρεη (**Σύνθεση**)

βασίζεται στην **Απορία**

στη συνειδητοποίηση αυτής της άγνοιας (**Διπλή Άγνοια**),

και στις **κριτικές ερωτήσεις**

με βοηθό τη βαθιά αντίληψη της **γλώσσας**.

...και Θέατρο

Η μεθοδολογία διδασκαλίας EAR στην εκπαίδευση για την ενεργό πολιτειότητα περιλαμβάνει

Θεατρικές τεχνικές, που έχουν σκοπό να παρέχουν στους νέους πολίτες τρόπους αλληλεπίδρασης που βοηθούν σημαντικά την επικοινωνία τους και την ικανότητα έκφρασης

μέσω της διαλεκτικής μεθόδου, οι μαθητές αναλαμβάνουν από την αρχή το ρόλο των «δημιουργών»

για να φτάσουν στην ουσία της γνώσης με τη βοήθεια της κριτικής σκέψης.

η ουσία δεν έγκειται στην απομνημόνευση της γνώσης αλλά

στη διαδικασία απόκτησης της γνώσης

διαλεκτική κίνηση από τη δράση στον λογικό συλλογισμό και

από τον λογικό συλλογισμό προς μια νέα δράση.

Freire

P.

Co-funded by the
European Union

διαφορετικές τεχνικές θεάτρου

Θέατρο Φόρουμ

Θέατρο Ντοκουμέντο ή Θέατρο
Τεκμηρίωσης ή Verbatim θέατρο

Συμμετοχικό ή Κοινοτικό θέατρο

η μεθοδολογία EAR και τα βήματά της (1)

1. **Αφόρμηση**- με ορισμό μιας λέξης ή έννοιας, ένα ποίημα, μουσική, ζωγραφιά, ερωταποκρίσεις κλπ.

- **Ατομική εργασία**– όπου κάθε μαθητής σκέφτεται και γράφει / σημειώνει την άποψή του ή τα συναισθήματά του για το θέμα, τον κύριο όρο ή την βασική ερώτηση.

η μεθοδολογία EAR και τα βήματά της (2)

2. **Ερέθισμα για μάθηση-νέο θέμα** ένα άρθρο εφημερίδας, ένα ποίημα, ένα λογοτεχνικό κείμενο, μια φωτογραφία, ένα γράμμα, ένα ημερολόγιο, ένα αντικείμενο, ένα τραγούδι, ένα βίντεο, μια “παγωμένη εικόνα”

3. **Συζήτηση στην τάξη** ως αντίδραση στο ερέθισμα

4. **Η βασική έννοια/έννοιες** - όπου οι μαθητές αναλύουν και καθορίζουν περαιτέρω την βασική ή τις βασικές έννοιες

η μεθοδολογία EAR και τα βήματά της (3)

5. **Θεατρικές τεχνικές** – όπου διερευνούν και εμπειρώνται το θέμα μέσω βιωματικών θεατρικών ασκήσεων

6. **Αποφόρτιση** - όπου οι μαθητές βγαίνουν από τους ρόλους τους ως ηθοποιών και συζητούν πρώτα πρώτα πώς ένιωσαν και πώς νιώθουν τώρα.

η μεθοδολογία EAR και τα βήματά της (4)

7. Διαλεκτική Συζήτηση(μπορεί να γίνει και πριν το θέατρο) για διερεύνηση –βασίζεται σε ερωτήσεις που αναπτύσσουν την κριτική σκέψη.

Μπορεί να είναι ατομική εργασία, σε ζευγάρια ή ομάδες, έρευνα, συζήτηση στην Ολομέλεια κ.ά.

Υπάρχουν μάλιστα ειδικές δραστηριότητες τις οποίες προτείνει το πρόγραμμα EAR, ώστε να αναπτυχθεί η κριτική σκέψη, βασισμένη στις αρχές της Διαλεκτικής

(π.χ. ψάρια στη γυάλα, πού είσαι πάνω στη γραμμή, ομόκεντροι κύκλοι, λέγοντας τη γνώμη κάποιου άλλου, σαν να ήταν δική σου, δυο αλήθειες κι ένα ψέμα κ.ά.)

η μεθοδολογία EAR και τα βήματά της (5)

8. **Εξατομίκευση** - οι μαθητές καλούνται να δουν το όλο ζήτημα με μια **προσωπική** ματιά, ώστε να εμπλακούν περισσότερο και να κινητοποιηθούν

- **Αλλαγή συμπεριφοράς** – όπου οι μαθητές **καταγράφουν** τώρα **πάλι** τα συναισθήματά τους και τις απόψεις τους

η μεθοδολογία EAR και τα βήματά της (6)

9. **Σχέδιο Δράσης** - όπου οι μαθητές δημιουργούν το προσωπικό ή ομαδικό τους Σχέδιο Δράσης, ώστε να διαχειριστούν το θέμα αυτό όταν εμφανιστεί στις ζωές τους.

Αποφασίζουν ποια μέτρα μπορεί να είναι βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα και από ποιον θα ληφθούν.

το μυαλό και το σώμα

Η μέθοδος EAR κινητοποιεί **το μυαλό και το σώμα** παράλληλα, ολιστικά θα λέγαμε.

Διαλεκτική=Θεωρία + Δράση/ Πράξη

Καταλήγουμε πάντα στα ερωτήματα:

Πώς μπορώ να αποκτήσω περισσότερες γνώσεις γι' αυτό το θέμα;

Πώς μπορώ να αναπτύξω τις δεξιότητές μου να σκέφτομαι και να ενεργώ σε αυτόν τον τομέα/το θέμα;

Πώς μπορώ να αλλάξω τη στάση ή τη συμπεριφορά μου, όταν πιστεύω ότι κάτι δεν πάει καλά;

Τι άλλο μπορώ να κάνω για να αλλάξω το κοινωνικό πλαίσιο σε αυτόν τον τομέα/το θέμα;

Και τελικά: ΠΩΣ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ ΜΕ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΟ ΤΡΟΠΟ ΚΑΙ ΝΑ ΕΝΕΡΓΩ ΩΣ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ;

τα καυτά ερωτήματα των ομόκεντρων κύκλων

- Να ψηφίζουν οι μαθητές των 17 ετών;
- Να γίνεται η επιλογή φύλου μέσω της τεχνητής γονιμοποίησης;
- Πόσα φύλα υπάρχουν;
- Να υπάρχουν κάμερες στα σχολεία;
- Να γίνονται εκδηλώσεις στα μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς;
- Να γίνονται οι εξετάσεις διαδικτυακά;
- Να δίνεται εργασία στο σπίτι σε μαθητές κάτω των 11 ετών;

διάδρομος συνείδησης και υπακοή στους νόμους του κράτους

Υπέρ ή Κατά. Π.χ. Θέμα: **Η υπακοή
στους νόμους του κράτους – πάντα
ή υπό προϋποθέσεις;**

«Πριν ξεκινήσετε την
επιχειρηματολογία, παρακαλώ να
κοιτάξετε τους ορισμούς».

γυάλα ψαριού για την ευθανασία

«Θα σχηματίσουμε δύο κύκλους: έναν εσωτερικό κύκλο, όπου θα διεξαχθεί η συζήτηση, και έναν εξωτερικό, όπου θα βρίσκονται οι παρατηρητές.»

«Πριν ξεκινήσουμε, θέλω να αφιερώσετε λίγα λεπτά στην ατομική σας προετοιμασία. Σκεφτείτε το θέμα που θα συζητήσουμε: Έχει ο άνθρωπος δικαίωμα στην ευθανασία; Πριν ξεκινήσετε την επιχειρηματολογία, παρακαλώ να κοιτάξετε τους ορισμούς.»

Θέατρο φόρουμ και θετικές διακρίσεις

«Δεν θα παρακολουθήσουμε απλώς ένα θεατρικό δρώμενο. Θα μπορείτε να παρέμβετε. Σε δεύτερη φάση, αν πιστεύετε ότι κάτι πρέπει να αλλάξει στην ιστορία, σηκώνετε το χέρι και αντικαθιστάτε έναν χαρακτήρα, για να δείτε αν μπορείτε να οδηγήσετε την κατάσταση σε διαφορετική κατεύθυνση».

«Το σενάριό μας αφορά τη θετική διάκριση. Μπορεί να είναι δίκαιο να δίνονται ευκαιρίες σε άτομα που προέρχονται από μειονεκτούσες ομάδες, ακόμα κι αν αυτό σημαίνει ότι κάποιος άλλος χάνει μια θέση; Πότε η θετική διάκριση είναι δίκαιη και πότε γίνεται άδικη;»

αναστοχασμός και εφαρμογή στην τάξη

«Πώς σας φάνηκε η εμπειρία; Μπορούμε να τα εφαρμόσουμε στην τάξη μας;»

Οι **φιλόλογοι** συζητούν πώς θα ενσωματώσουν τη Γυάλα Ψαριού στα φιλοσοφικά δοκίμια. Οι **STEM εκπαιδευτικοί** σκέφτονται πώς το Θέατρο Φόρουμ μπορεί να βοηθήσει στην ηθική των επιστημών. Οι **καθηγητές μουσικής και τεχνών** βρίσκουν ιδέες για διαθεματικές προσεγγίσεις.

«Φαίνεται πως αυτές οι τεχνικές δεν είναι μόνο για τα θεωρητικά μαθήματα! Θα μπορούσαμε να τις χρησιμοποιήσουμε ακόμα και στα **Εργαστήρια Δεξιοτήτων** του Γυμνασίου!»

ΑΚΑΔΙΜΙΑ

Co-funded by the
European Union

11 εταιρείες από 8 διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες, 5 πανεπιστήμια, 10 μέθοδοι διδασκαλίας

<https://european-acadimia.eu/>

οι σκοποί και οι στόχοι της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Εκπαιδευτικών για τη Δημιουργικότητα και Συμπερίληψη

**Κοινό Πρόγραμμα Σπουδών για τις
Δημιουργικές Μεθόδους,**

**Οργάνωση μαθησιακών
δραστηριοτήτων**

Πιλοτική εφαρμογή στα σχολεία

**Κοινότητα Πρακτικής για
Εκπαιδευτικούς**

**Μηχανισμοί για τη βελτίωση της
αναγνώρισης των μαθησιακών
αποτελεσμάτων**

**Κινητικότητα σε σεμινάρια στο
εξωτερικό**

Πολυμερής συνεργασία στον τομέα

- διαθεσιμότητα προγραμμάτων κατάρτισης που σχετίζεται με τη χρήση δημιουργικών μεθόδων
- Ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων, ικανοτήτων και αλλαγή στάσεων των εκπαιδευτικών
- Βελτίωση της ποσότητας και της ποιότητας της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών σε όλη την Ευρώπη
- δημιουργία μόνιμων δομών και μηχανισμών που θα διασφαλίζουν τη βιώσιμη ανάπτυξη της κατάρτισης στο θέμα καθώς και τις συνεχείς αλληλεπιδράσεις μεταξύ ατόμων (εκπαιδευτικών), ιδρυμάτων και εκπαιδευτικών αρχών σε διάφορες χώρες

νέες πρωτοβουλίες!

Έχει ήδη δημιουργηθεί μία ανοικτή **Κοινότητα Πρακτικής** στην οποία συμμετέχουν εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων από όλη την Ευρώπη

λειτουργία ενός πολύγλωσσου **Αποθετηρίου** **Ανοιχτής Πρόσβασης**
(<http://repo.european-acadimia.eu/home>)

διοργάνωση **σεμιναρίων** σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες και στην Ελλάδα

summer campus στην Ισπανία την πρώτη εβδομάδα του Ιουλίου 2025

διαδικτυακό **μάθημα** στα ελληνικά από την ACTION SYNERGY μέσω της καινοτομικής πλατφόρμας e-learning

Co-funded by the
European Union

πληροφορίες

ACTION SYNERGY

<https://action.gr/>

ΤΗΛ: (+30) 210
6822606

e-mail:

eurograms@action.gr

Co-funded by the
European Union

ACASIMIA
European Teachers' Academy For Creative & Inclusive Learning